

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โดย เหตุที่ระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันมุ่งส่งเสริมให้นักศึกษารู้จักค้นคว้าด้วยตนเองมากกว่าการเรียนรู้จากครูอาจารย์ที่เป็นผู้บ่อนวิชาให้แต่เพียงฝ่ายเดียว จึงนับว่าห้องสมุดเป็นหัวใจของการศึกษาตามระบบการศึกษาใหม่ โดยเป็นแหล่งกลางทางด้านวิชาการในการให้บริการแก่นักศึกษาและคณาจารย์ ถึงแม้ว่าห้องสมุดจะมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาและมีความสัมพันธ์กับการศึกษาอย่างแยกไม่ได้ก็ตาม แต่ความสำคัญของห้องสมุดจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีผู้มาใช้ห้องสมุดอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึงสามารถเลือกใช้วัสดุห้องสมุดได้ตรงตามความต้องการโดยสะดวกรวดเร็ว เลือกใช้บริการของห้องสมุดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และได้รับประโยชน์ตามที่มุ่งหวังไว้อย่างเต็มที่^๑ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของบรรณารักษ์ที่จะต้องหาวิธีการชักจูงให้ผู้ใช้เห็นความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากห้องสมุด โดยการนำผู้ใช้ให้เข้าถึงวัสดุการอ่านในห้องสมุดให้มากที่สุด การปฐมนิเทศห้องสมุด หรือการสอนการใช้ห้องสมุดเป็นวิธีการหนึ่งที่ห้องสมุดสามารถจัดให้มีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว

การปฐมนิเทศห้องสมุดทำได้หลายวิธี ได้แก่ การปฐมนิเทศแบบบรรยาย (lecture method) การปฐมนิเทศแบบนำชมห้องสมุด (conducted library tour) และการปฐมนิเทศแบบนำชมห้องสมุดด้วยตนเอง (self-guided library tour)^๒ แต่ละวิธีมีข้อดีและข้อเสียแตกต่างกันออกไป การที่บรรณารักษ์จะเลือกใช้วิธีใด

---

^๑ เพชรสมร เพ็ญเพียร, "การปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด," วารสารห้องสมุด ๒๕ (ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๒๔): ๔๔.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๑-๑๐๓.

นั้นจะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ กำลังคน เนื้อหา วิธีการ และเวลา^๑

แต่เนื่องจากในปัจจุบันห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่กำลังประสบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน คือ งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ รวมถึงการชลออัตราค่าสิ่งพิมพ์^๒ ซึ่งผลมาจากการที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการตามข้อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการและระเบียบราชการแผ่นดิน เกี่ยวกับมาตรการชลอการ เพิ่มจำนวนข้าราชการ โดยการชลอการเพิ่มจำนวนตำแหน่งและเร่งพัฒนาคุณภาพของข้าราชการ^๓ ประกอบกับจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี ทำให้บรรณารักษ์ต้องมีการเพิ่มขึ้นในการจัดให้บริการแก่นักศึกษาเหล่านั้น และจากการศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการสำรวจความสนใจในการอ่านและการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยหลายแห่งพบว่า การเข้าใช้ห้องสมุดของนักศึกษายังไม่เป็นที่น่าพอใจนัก กล่าวคือ นักศึกษายังไม่เข้าใจวิธีใช้ห้องสมุดที่ถูกต้อง การค้นหาสิ่งพิมพ์ที่ต้องการมักจะใช้วิธีดูตามชั้นหนังสือมากกว่าวิธีดูจากบัตรรายการ^๔ การที่นักศึกษาไม่เข้าใจวิธีใช้ห้องสมุดนี้เอง ทำให้ไม่อาจทราบถึงบริการต่าง ๆ ของห้องสมุดได้อย่างลึกซึ้ง^๕ ทางด้านแรงจูงใจที่นักศึกษามาใช้ห้องสมุดนั้น

^๑Rebecca Dart, "Library Orientation," ข่าวสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ๔ (มกราคม-เมษายน ๒๕๒๓): ๑๓-๑๔.

^๒ทบวงมหาวิทยาลัย, รายงานการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง การพัฒนาห้องสมุด และศูนย์สารนิเทศระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย ๒๓ กุมภาพันธ์-๖ มีนาคม ๒๕๒๔
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (กรุงเทพมหานคร: ทบวงมหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔), หน้า ๓๓.

^๓ปรีชา วิชัยดิษฐ์, "สัมภาษณ์เลขาธิการ ก.พ.: การชลอการเพิ่มจำนวนข้าราชการ," วารสารข้าราชการ ๒๖ (มกราคม ๒๕๒๔): ๖.

^๔วรสิริ ธรรมประดิษฐ์, "การศึกษาความสนใจในการอ่านและการใช้ห้องสมุดของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔), หน้า ๘๒.

^๕ละอองกาญจน์ สุริชัยพานิชย์, "บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ให้นักศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐), หน้า ๑๔๔.

ส่วนใหญ่มารู้ใช้ห้องสมุดด้วยตนเองมากกว่าแรงจูงใจที่มาจาก การปฐมนิเทศซึ่งช่วยให้ทราบ ว่ามีห้องสมุดเท่านั้น แต่มิได้มีความสำคัญต่อการรู้ใช้ห้องสมุดของนักศึกษา^๑

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงคิดที่จะหาวิธีการปฐมนิเทศห้องสมุดให้ได้ ผลมากกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อให้ผลคุ้มค่าการลงทุนและไม่สูญเปล่า และเพื่อมิให้เสียงานประจำ ของบรรณารักษ์ที่ต้องจัดปฐมนิเทศทุก ๆ ปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรณารักษ์บริการตอบ- คำถามและช่วยการค้นคว้าจะได้มีเวลาตอบคำถามของผู้ใช้ที่ยากและลึกซึ้งกว่า และ เนื่องจากผู้วิจัยมีความสนใจในบทเรียนแบบโปรแกรมเป็นอย่างมาก เพราะบทเรียนแบบ โปรแกรมเป็นนวัตกรรมการศึกษาที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองไปทีละขั้นจากง่าย ไปหายาก ทำให้ผู้เรียนพอใจ ได้รับความเพลิดเพลินและสามารถวัดผลการเรียนของตนได้ ทันทีหลังจากที่ผู้เรียนได้ตอบไปแล้ว^๒ ประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่ง ผู้วิจัยมีความ สนใจในสไลด์เทป เพราะสไลด์เทปผลิตได้ง่าย มีราคาถูก เมื่อเทียบกับฟิล์มสตริปและ ภาพยนตร์ สามารถทำสำเนาได้หลายชุดตามที่ต้องการ การฉายไม่ยุ่งยาก ง่ายต่อการ จัดเก็บและสามารถทำให้ทันสมัยอยู่เสมอ^๓ นอกจากนี้ สไลด์เทปยังเป็นสื่อประสมที่ทำให้ ผู้เรียนรับรู้เนื้อหาวิชาทางประสาทหูและประสาทตาไปพร้อม ๆ กัน ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ ได้เร็ว ข้อดีของสไลด์ คือ แสดงภาพได้ชัดเจน สามารถฉายให้ดูภาพใดภาพหนึ่งเป็น เวลานาน ๆ และฉายซ้ำหลาย ๆ ครั้งได้ เช่น ภาพบัตรรายการ วรรณคดี สาร เป็นต้น ทำให้นักศึกษาสามารถตั้งคำถาม อภิปรายเรื่องราวและจดเนื้อหาจากภาพได้^๔

^๑ วนิดา จินตนา นุรัตน์, "การศึกษาปัญหาการใช้บริการของห้องสมุดกลางของ นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓), หน้า ๑๒๓.

^๒ สุวัฒน์ ปัทมาคม, บทเรียนแบบโปรแกรม (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชา โสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔), หน้า ๑.

^๓ Nancy Fjällbrant and Malcolm Stevenson, User Education in Libraries (London: Clive Bingley, 1978), p. 39.

^๔ D. H. Reville, "Teaching Methods in the Library: A Survey from the Educational Point of View," Library World 12 (February 1970): 245.

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกสร้างสไลด์ เทปโปรแกรมเพื่อใช้ในการปฐมนิเทศห้องสมุดแก่นักศึกษาชั้นปีที่ ๑ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม เนื่องจากหอสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม ซึ่งเป็นหอสมุดกลางที่ให้บริการแก่ผู้ใช้ ๓ คณะ คือ คณะวิทยาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะอักษรศาสตร์ ต้องจัดปฐมนิเทศห้องสมุดแก่นักศึกษาเป็นประจำทุกปี ด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งต้องอาศัยทั้งบรรณารักษ์หน่วยบริการและบรรณารักษ์จากหน่วยอื่น ๆ กล่าวคือ แต่เดิมใช้วิธีบรรยายและนำชมห้องสมุดเป็นกลุ่มย่อยโดยบรรณารักษ์จากทุกหน่วยในหอสมุด ต่อมาได้เปลี่ยนมาใช้วิธีบรรยายประกอบการฉายสไลด์และมีการนำชมห้องสมุดสำหรับผู้สนใจ โดยบรรณารักษ์หน่วยบริการ และบางครั้งต้องอาศัยบรรณารักษ์จากหน่วยอื่น ๆ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ได้มีการทดลองใช้เทปโทรทัศน์ในการปฐมนิเทศห้องสมุด โดยมีบรรณารักษ์หน่วยบริการ เป็นผู้ตอบปัญหาและข้อสงสัยของนักศึกษา แต่เนื่องจาก เทปโทรทัศน์ที่ใช้ เป็นเพียงภาพนิ่ง และนักศึกษาไม่สามารถมองเห็นภาพจากจอได้ชัดเจน จึงไม่ได้รับความสนใจจากนักศึกษาเท่าที่ควร นอกจากนี้ปัญหาที่นักศึกษาไม่สามารถจะหาเวลาว่างตรงกันได้นักศึกษามีกิจกรรมที่คณะ และระยะเวลาในการปฐมนิเทศมีจำกัด ทำให้ต้องจัดปฐมนิเทศในเวลาย่นคณะละ ๑ วัน เป็นเวลา ๓ วัน^๑ การจัดปฐมนิเทศในช่วงเวลาดังกล่าวซึ่งนักศึกษาล้าจากการเรียนและการทำกิจกรรมมาตลอดทั้งวัน มีผลทำให้การปฐมนิเทศไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงคิดว่าสไลด์ เทปโปรแกรมที่สร้างขึ้นจะช่วยลดภาระของบรรณารักษ์หน่วยบริการในการจัดปฐมนิเทศซ้ำ ๆ กันทุกปี และจะช่วยไม่ให้เสียเวลางานประจำของบรรณารักษ์จากหน่วยอื่น ๆ นอกจากนี้ยังจะช่วยแก้ปัญหาเรื่อง เวลาที่ใช้ในการปฐมนิเทศ เพราะนักศึกษาสามารถศึกษาสไลด์ เทปโปรแกรมได้ตามความสนใจของแต่ละบุคคล โดยอาจจะศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในเวลาใดก็ได้ตามที่ต้องการ ผู้วิจัยหวังว่าการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้มีผู้สร้างสไลด์ เทปโปรแกรมในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสาขาวิชาอื่นๆให้มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์และแนวทางในการนำสไลด์ เทปโปรแกรมไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด
๒. เพื่อสร้างสไลด์ เทปโปรแกรม เรื่องการปฐมนิเทศห้องสมุด สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ ๑

---

^๑สัมภาษณ์ มาลินี ศรีพิสุทธิ์, หัวหน้าแผนกห้องสมุด ห้องสมุดเสียงและโสตทัศนูปกรณ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม, ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๖.

มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม และหาประสิทธิภาพของสไลด์ เทปโปรแกรมที่สร้างขึ้น

๓. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการศึกษาค้นคว้าและสร้างสไลด์ เทปโปรแกรมในหัวข้ออื่น ๆ ทางบรรณารักษศาสตร์

สมมุติฐานของการวิจัย

๑. สไลด์ เทปโปรแกรม เรื่องการปฐมนิเทศห้องสมุด จะใช้ปฐมนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ๘๕/๘๕

๒. สไลด์ เทปโปรแกรมที่สร้างขึ้นจะช่วยให้ศึกษามีความรู้เกี่ยวกับหอสมุด มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม เพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการปฐมนิเทศโดยใช้สไลด์ เทปโปรแกรมแล้ว

ขอบเขตของการวิจัย

๑. เนื้อหาของสไลด์ เทปโปรแกรม เรื่องการปฐมนิเทศห้องสมุดเกี่ยวกับการใช้สิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ ระเบียบและบริการของหอสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม

๒. สไลด์ เทปโปรแกรมที่สร้างขึ้นเป็นบทเรียนแบบโปรแกรมชนิดเส้นตรง

๓. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการทดลองภาคสนาม เป็นนิสิตเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จำนวน ๖๐ คน

ข้อตกลงเบื้องต้น

๑. ตัวอย่างประชากรที่เข้ารับการทดลองภาคสนามไม่แตกต่างจากนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม ที่เพิ่ง เข้าใหม่ซึ่งไม่มีความรู้เกี่ยวกับหอสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม มาก่อน

๒. สไลด์ เทปโปรแกรมที่สร้างขึ้นมีเนื้อหาเหมาะสมที่จะใช้ในการปฐมนิเทศห้องสมุดในหอสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม เพราะได้รับการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขโดยผู้เชี่ยวชาญแล้ว

ความจำกัดของการวิจัย

๑. เนื่องจากช่วง เวลาที่ทำการทดลองอยู่ในปีการศึกษาภาคปลาย นักศึกษาชั้นปีที่ ๑ มีประสบการณ์ในการใช้หอสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม

มาแล้วผู้วิจัยจึงต้องเลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย ซึ่งไม่มีความรู้เกี่ยวกับหอสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม มาก่อนแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม ที่เพิ่งเข้าใหม่ ดังนั้นจึงอาจทำให้ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์คลาดเคลื่อนไป

๒. นักเรียนอาจจะไม่คุ้นเคยกับการเรียนจากสไลด์ เทปโปรแกรม จึงไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำในสไลด์ เทปโปรแกรมที่ให้ทำแบบฝึกหัดเมื่อมีคำสั่งให้ทำแบบฝึกหัดเท่านั้น แต่จะทำแบบฝึกหัดไปพร้อม ๆ กับฟังคำบรรยายจากเทป ดังนั้นจึงอาจเกิดความคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับข้อมูลที่น่าวิเคราะห์ได้

๓. ช่วงเวลาที่ทำการศึกษาทดลองมีจำกัด นักเรียนต้องศึกษาต่อเนื่องกันไปโดยไม่มีเวลาหยุดพัก ทำให้เกิดความล้าและความสนใจลดลง และการตอบคำถามในแบบทดสอบหลังเรียนกระทำอย่างเร่งรีบ นักเรียนไม่มีเวลาพิจารณาเลือกคำตอบอย่างถี่ถ้วน

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ศึกษาวิธีสร้างสไลด์ เทปโปรแกรมจากสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ
๒. ศึกษาเนื้อหา เรื่องการปฐมนิเทศห้องสมุด เพื่อนำมาสร้างสไลด์ เทปโปรแกรม
๓. กำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสไลด์ เทปโปรแกรมและแบบทดสอบ
๔. สร้างสไลด์ เทปโปรแกรม เรื่องการปฐมนิเทศห้องสมุด พร้อมทั้งแบบฝึกหัด ระหว่างการปฐมนิเทศและแบบทดสอบที่จะใช้ในการทดสอบทั้งก่อนและหลังการปฐมนิเทศ โดยใช้สไลด์ เทปโปรแกรม
๕. นำแบบทดสอบไปทดลองกับนักศึกษาที่เคยได้รับการปฐมนิเทศห้องสมุดมาแล้ว เพื่อนำผลมาวิเคราะห์หาอำนาจจำแนก ความยาก และความเชื่อถือได้ของแบบทดสอบ
๖. นำสไลด์ เทปโปรแกรมที่สร้างขึ้นไปประเมินผลเสถียรภาพประสิทธิภาพ . โดย

๖.๑ ทดลองหนึ่งต่อหนึ่ง	จำนวน	๑	คน
๖.๒ ทดลองกลุ่มเล็ก	จำนวน	๑๐	คน
๖.๓ ทดลองภาคสนาม	จำนวน	๖๐	คน
๗. รวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของสไลด์ เทปโปรแกรม เกณฑ์

๘. ทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างคะแนน เฉลี่ยจากแบบทดสอบก่อนและหลัง จากได้รับการปฐมนิเทศโดยใช้สไลด์เทปโปรแกรมที่ระดับความมีนัยสำคัญ .๐๑

๙. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

สไลด์เทปโปรแกรม คือ บทเรียนที่สร้างขึ้นโดยมีเนื้อหาอยู่ในรูปของสไลด์และ เทปเสียง ก่อนที่ผู้เรียนจะศึกษาบทเรียนโดยการชมสไลด์และฟังคำบรรยายจาก เทป ผู้เรียนจะได้รับทราบคำแนะนำในการใช้บทเรียนจากคำบรรยายใน เทปและระหว่างชมสไลด์ จะมีแบบฝึกหัดให้ผู้เรียนทำ ผู้เรียนจะตอบคำถามแบบฝึกหัดลงในกระดาษแบบฝึกหัด ซึ่ง จัดทำขึ้นโดยเฉพาะ

แบบทดสอบ หมายถึง เครื่องมือที่ใช้วัดความรู้ของผู้เรียน ทั้งก่อน เรียนและ หลังเรียน ซึ่งเป็นชุดเดียวกัน โดยสร้างขึ้นและผ่านการวิเคราะห์ ณาจจำแนกความ ยาก และความเชื่อถือได้มาแล้ว

แบบฝึกหัด หมายถึง คำถามในบทเรียนซึ่งมีค่าเฉลยในสไลด์ หลังจากที่ถูกผู้เรียน ตอบคำถามลงในกระดาษแบบฝึกหัดแล้ว

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมปีที่ ๖ โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย ประสิทธิภาพของสไลด์เทปโปรแกรมตามเกณฑ์ ๘๕/๘๕

๘๕ ตัวแรก หมายถึง ค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของคำตอบในการทำ แบบฝึกหัดของผู้เรียน

๘๕ ตัวหลัง หมายถึง ค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของคำตอบแบบทดสอบที่ ผู้เรียนทำได้ หลังเรียนบทเรียนแล้ว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

๑. สไลด์เทปโปรแกรม เรื่องการปฐมฤกษ์ห้องสมุดที่สร้างขึ้น จะใช้ปฐมฤกษ์แก่นักศึกษาชั้นปีที่ ๑ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. เป็นแนวทางในการผลิตสไลด์เทปโปรแกรมในหัวข้ออื่น ๆ ในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์

๓. เป็นแนวทางให้ผู้สอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ หัดลองสร้างหรือผลิตอุปกรณ์การสอนในรูปของสไลด์เทปโปรแกรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจงานวิจัยในประเทศ พบว่า มีการนำบทเรียนแบบโปรแกรมไปใช้ในการสอนวิชาต่าง ๆ ทั้งในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และในสาขาอื่น ๆ ดังนี้

ก. งานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้บทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปในการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด หรือวิชาทางบรรณารักษศาสตร์ ยังไม่มีผู้ทำวิจัยไว้มีเพียงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้บทเรียนแบบโปรแกรมชนิดเป็นเล่ม ซึ่งผู้ทำไว้คือ บุญถิ่น คัดโร^๑

---

^๑บุญถิ่น คัดโร, "การศึกษาเปรียบเทียบผลการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด โดยใช้บทเรียนโปรแกรมกับการสอนตามปกติ" (ปริญญาโทพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๔๖๑)

มณีรัตน์ พรหมสุวรรณศิริ^๑ ประชุม พลเมืองดี^๒ พรประภา จุลพีปสาสน์^๓
และจิรพร ทานัชฌาสัย^๔

บุญถิ่น คิดโร ได้เปรียบเทียบผลการสอนวิชาการใช้ห้องสมุดโดยใช้
บทเรียนแบบโปรแกรมกับการสอนตามปกติ เรื่อง เลขหมู่หนังสือและการจัดหนังสือบนชั้น
และเรื่องบัตรรายการ โดยทดลองกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มณีรัตน์
พรหมสุวรรณศิริ ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุดโดยใช้บทเรียน
แบบโปรแกรมการค้นคว้ากับการสอนตามปกติ เรื่องการเขียนรายงานการค้นคว้า โดยทดลอง
กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๕ ส่วนประชุม พลเมืองดี ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน ความคงทนในการเรียนรู้และความพึงพอใจในการเรียนวิชาห้องสมุด และ
การศึกษาค้นคว้าในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาศึกษาชั้นสูง เรื่องวัสดุห้องสมุด วารสาร
และหนังสือพิมพ์ โดยทดลองกับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาศึกษาชั้นสูงปีที่ ๑
ผลการวิจัยที่สอดคล้องกันคือ มณีรัตน์ พรหมสุวรรณศิริ และประชุม พลเมืองดี พบว่า

---

^๑มณีรัตน์ พรหมสุวรรณศิริ, "การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียน
วิชาการใช้ห้องสมุดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้บทเรียนโปรแกรมการค้นคว้า
กับการสอนตามปกติ" (ปริญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๑)

^๒ประชุม พลเมืองดี, "การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความ
คงทนในการเรียนรู้และความพึงพอใจในการเรียนวิชาห้องสมุดและการศึกษาค้นคว้าในระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาศึกษาชั้นสูงโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรมและการสอนตามปกติ"
(ปริญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๓)

^๓พรประภา จุลพีปสาสน์, "การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมเรื่องหนังสืออ้างอิง
สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" (วิทยานิพนธ์ปริญาญามหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔)

^๔จิรพร ทานัชฌาสัย, "บทเรียนแบบโปรแกรมสำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
เรื่อง ประเภทและส่วนต่าง ๆ ของหนังสือ" (วิทยานิพนธ์ปริญาญามหาบัณฑิต ภาควิชา
บรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๕)

ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนจากบทเรียนแบบโปรแกรม และกลุ่มควบคุม ที่เรียนจากการสอนปกติ มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยเพิ่มเติม ของประชุม พลเมืองดี คือ ความคงทนในการ เรียนรู้ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดย ส่วนรวมและในระดับความสามารถต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผลการวิจัยที่แตกต่างกัน คือ บุญถิ่น คิดโร พบว่า กลุ่มทดลองที่เรียนจากบทเรียน แบบโปรแกรมมีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนโดยปกติ

นอกจากงานวิจัยที่ เปรียบเทียบผลการสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรม กับการสอนตามปกติแล้ว ยังมีงานวิจัยที่สร้างและหาประสิทธิภาพของบทเรียนแบบโปรแกรม คือ พรประภา จุลทรัพย์สาสน์ ได้สร้างบทเรียนแบบโปรแกรม เรื่องหนังสืออ้างอิงสำหรับ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยนำไปทดลองกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อหา ประสิทธิภาพของบทเรียนแบบโปรแกรมโดยตั้ง เกณฑ์มาตรฐานไว้ ๕๐/๕๐ ส่วน จิรพร ทานิชฉาลัย ได้สร้างบทเรียนแบบโปรแกรม เรื่อง ประเภทและส่วนต่าง ๆ ของหนังสือ สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยนำไปทดลองกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เช่นเดียวกัน เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนแบบโปรแกรมตาม เกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ ๘๐/๘๐ ผลการวิจัยปรากฏสอดคล้องกันคือ นักเรียนเรียนบทเรียนและทำแบบฝึกหัดได้สูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ตามลำดับคือ ๕๖.๐๒ และ ๕๒.๗๒ และนักเรียนที่เรียนบทเรียนแบบโปรแกรม ที่สร้างขึ้นแล้ว มีความรู้เพิ่มขึ้นเพราะคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบหลัง เรียนสูงกว่าคะแนน เฉลี่ยของการทดสอบก่อนเรียน ส่วนผลการวิจัยที่แตกต่างกันคือ พรประภา จุลทรัพย์สาสน์ พบว่า นักเรียนทำแบบทดสอบหลัง เรียนบทเรียนได้พอดีกับ เกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ คือ ๕๐.๗๒ แต่ จิรพร ทานิชฉาลัย พบว่า นักเรียนทำแบบทดสอบหลัง เรียนบทเรียนได้ ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ ๓๓.๑๖ นอกจากนี้ยังมีผลการวิจัยเพิ่มเติมของ จิรพร ทานิชฉาลัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ มีผลการ เรียนอยู่ในระดับเดียวกัน แต่ผลการเรียนของนักเรียนหญิงและนักเรียนชายไม่อยู่ในระดับ เดียวกัน

ข. งานวิจัยในสาขาอื่น ได้มีผู้สร้างและหาประสิทธิภาพของบทเรียนแบบ โปรแกรมสไลด์เทปเพื่อใช้ในการสอนวิชาต่าง ๆ มากมาย เช่น วิทยาศาสตร์

วรรณคดีไทย ภาษาอังกฤษ วัฒนธรรมไทย โสวัตศึกษาศึกษา เป็นต้น ผู้วิจัยไม่สามารถอ้างถึงงานวิจัยเหล่านี้ได้ทั้งหมด จึงขออ้างถึงงานวิจัยบางเรื่อง ดังนี้

๑. การใช้บทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์

โกสินทร์ จันทร์ช่วงโชติ^๑ ได้สร้างและหาประสิทธิภาพของบทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปชุดวิทยาศาสตร์กายภาพ เรื่อง สีสรรพ์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามเกณฑ์มาตรฐาน ๕๐/๕๐ โดยนำไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ผลการวิจัยปรากฏว่า บทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ ๘๔.๓๓/๘๒.๕๓ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ และนักเรียนมีพัฒนาการในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ จึงกล่าวได้ว่า บทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปที่สร้างขึ้น สามารถนำไปใช้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. การใช้บทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปในการสอนวิชาวรรณคดีไทย

ม.ล. อัจฉิมา เทวกุล^๒ ได้สร้างบทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทป วิชาวรรณคดีไทย เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ตอนพลายแก้วแต่งงานกับนางพิม สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ๕๐/๕๐ โดยนำไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ผลการวิจัย ปรากฏว่า บทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ ๘๒.๖๘/๕๐.๓๑ และค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการทดสอบก่อน เรียนและ หลังเรียนบทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทป มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ จึงกล่าวได้ว่า บทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปที่สร้างขึ้นชุดนี้ ทำให้ นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นอย่างแท้จริง

---

^๑โกสินทร์ จันทร์ช่วงโชติ, "การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทป เรื่อง สีสรรพ์สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชา โสวัตศึกษาศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔)

^๒ม.ล. อัจฉิมา เทวกุล, "การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทป เรื่อง เสภาขุนช้างขุนแผน ตอนพลายแก้วแต่งงานกับนางพิม ในวิชาวรรณคดีไทย สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชา โสวัตศึกษาศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔)

๓. การใช้บทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปในการสอนวิชาภาษาอังกฤษ
 อัมพร ห่อคนดี^๑ ได้สร้างและหาประสิทธิภาพของบทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปวิชา
 ภาษาอังกฤษ เรื่อง กิริยาช่วย สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามเกณฑ์มาตรฐาน
 ๔๕/๔๕ โดยทำการทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ (ม.๓) ผลการวิจัยปรากฏว่า
 บทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ ๘๕.๘๗/๘๖.๘๐ และคะแนน
 สมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนก้าวหน้าขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑

๔. การใช้บทเรียนแบบโปรแกรมสื่อประสมในการสอนวัฒนธรรมไทย
 สนม ครุฑเมือง และคนอื่น ๆ^๒ ได้สร้างบทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง "การสอนวัฒนธรรมไทย
 ด้วยสไลด์ประกอบเสียง" เกี่ยวกับมารยาทการแสดงความรัก สำหรับชั้นมัธยมศึกษา
 ตอนต้น ในเขตการศึกษา ๗ และหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ๕๐/๕๐ โดยนำไป
 ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ มัธยมศึกษาปีที่ ๒
 และมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๕๐๐ คน ผลการวิจัยปรากฏว่า ประสิทธิภาพของ
 บทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้นสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ คือ ๘๖.๒๔/๕๐.๕๐ และผล
 การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑
 แสดงว่า บทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้น สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น
 ดังนั้นบทเรียนสำเร็จรูปดังกล่าวมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้สอนวัฒนธรรมไทยได้

^๑อัมพร ห่อคนดี, "การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์-เทปวิชาภาษา
 อังกฤษ เรื่อง "กิริยาช่วย" สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" (วิทยานิพนธ์ปริญญา
 มหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๕)

^๒สนม ครุฑเมือง และคนอื่น ๆ, บทเรียนสำเร็จรูปเรื่อง "การสอนวัฒนธรรม-
 ไทยด้วยสไลด์ประกอบเสียง" สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา ๗
 (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๒๕)

๕. การใช้บทเรียนแบบโปรแกรมสื่อประสมในการให้ความรู้เกี่ยวกับ

โสตทัศนอุปกรณ์ ได้แก่ งานวิจัยของ กิตติมา พิศาลคุณากิจ^๑ และ เรวดี สุวรรณวิทยา^๒ กิตติมา พิศาลคุณากิจ ได้สร้างและหาผลของการเรียนบทเรียนแบบโปรแกรมสื่อประสมในการใช้และบำรุงรักษาโสตทัศนอุปกรณ์ ซึ่งประกอบด้วยบทเรียนแบบโปรแกรมชนิดเป็นเล่ม เรื่อง เครื่องฉายภาพยนตร์ บทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปเรื่อง เครื่องฉายภาพหับ และบทเรียนแบบโปรแกรมชนิดเป็นเล่ม เรื่อง กล้องถ่ายภาพ ส่วน เรวดี สุวรรณวิทยา ได้สร้างและหาผลของการเรียนรู้บทเรียนแบบโปรแกรมสื่อประสมในการใช้และบำรุงรักษาโสตทัศนอุปกรณ์ ซึ่งประกอบด้วย บทเรียนแบบโปรแกรมแบบเล่ม เรื่อง เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องบันทึกเสียง และบทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทป เรื่อง เครื่องฉายฟิล์มสตริป โดยผู้วิจัยทั้งสองท่านได้ตั้ง เกณฑ์มาตรฐานไว้ ๕๐/๕๐ และนำไปทดลองกับครูมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา เช่นเดียวกัน ผลการวิจัยปรากฏสอดคล้องกัน คือ บทเรียนแบบโปรแกรมสื่อประสมที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ กิตติมา พิศาลคุณากิจ พบว่า บทเรียนแบบโปรแกรมสื่อประสมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ ๕๕.๖๘/๕๕.๓๓ ๕๗.๓๓/๕๖.๑๗ และ ๕๘.๑๑/๕๗.๐๐ ตามลำดับ ส่วน เรวดี สุวรรณวิทยา พบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียนแบบโปรแกรมสื่อประสมที่สร้างขึ้น คือ ๕๖.๒๗/๕๗.๓๓ ๕๗.๕๑/๕๘.๑๖ ๕๖.๕๐/๕๖.๓๓ และ ๕๕.๓๓/๕๖.๗๕ ตามลำดับ และคะแนนการทดสอบก่อนและหลังการเรียนบทเรียนแบบโปรแกรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑

^๑กิตติมา พิศาลคุณากิจ, "การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมสื่อประสมในการใช้และบำรุงรักษาเครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายภาพหับ กล้องถ่ายภาพ สำหรับครูมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔)

^๒เรวดี สุวรรณวิทยา, "การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมสื่อประสมในการใช้และบำรุงรักษาเครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายฟิล์มสตริป เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องบันทึกเสียง สำหรับครูมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔)

งานวิจัยในต่างประเทศ จากการสำรวจพบว่า มีงานวิจัยในสาขาบรรณารักษศาสตร์ และงานวิจัยในสาขาอื่นเช่นเดียวกัน

ก. งานวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์

ได้มีการเปรียบเทียบการใช้บทเรียนแบบโปรแกรมในการสอนการใช้ห้องสมุดกับการสอนแบบบรรยาย โดย โทมัส เคิร์ก (Thomas Kirk)^๑ ซี. ดี. แบตตี้ (C.D. Batty)^๒ และ โทมัส เทอร์รี่ เซอร์เพรแนนท์ (Thomas Terry Surprenant)^๓ เคิร์ก ได้เปรียบเทียบการสอนแบบโปรแกรมกับการสอนแบบบรรยายในวิชาการใช้ห้องสมุด เรื่องการใช้บัตรรายการและหนังสืออ้างอิง แก่นักศึกษาระดับวิทยาลัยที่เรียนวิชาชีววิทยาเบื้องต้น แบตตี้ ได้ทดลองเปรียบเทียบการใช้บทเรียนแบบโปรแกรม เรื่องการจัดหมู่และการทำตรรกะกับการสอนตามปกติโดยทดลองกับนักศึกษาโรงเรียนสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ที่เวลส์ (College of Librarianship Wales) ส่วน เซอร์เพรแนนท์ ได้เปรียบเทียบการสอนแบบโปรแกรมและการสอนแบบบรรยาย เรื่องบัตรรายการและตรรกะวารสาร โดยทดลองกับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีแห่งมิชิแกน (Michigan Technological University) และนักศึกษามหาวิทยาลัยมินเนโซตา-ดูรูธ (University of Minnesota-Duluth) ผลการวิจัยปรากฏว่า ทั้งแบตตี้และเซอร์เพรแนนท์พบว่า การสอน

^๑Thomas Kirk, "A Comparison of Two Methods of Library Instruction for Students in Introductory Biology," College & Research Libraries 32 (November 1971): 465-474.

C.D. Batty, "Programmed Instruction in Library Science," UNESCO Bulletin for Libraries 5 (September-October 1973): 250-256.

Thomas Terry Surprenant, "A Comparison of Lecture and Programmed Instruction in the Teaching of Basic Catalog Card and Bibliographic Index Information," Dissertation Abstracts International 40 (December 1979): 2957-A.

แบบโปรแกรมให้ผลในด้านการเรียนรู้ดีกว่าการสอนแบบบรรยาย แต่เคิร์กพบว่า ผลการสอนแบบบรรยายกับการสอนแบบโปรแกรมไม่แตกต่างกัน ข้อสรุปเพิ่มเติมของงานวิจัยคือ แบทต์พบว่า กลุ่มที่เรียนจากบทเรียนแบบโปรแกรม เรียนรู้ได้รวดเร็วกว่ากลุ่มที่เรียนจากการสอนตามปกติ และเคิร์กพบว่า กลุ่มที่เรียนจากการสอนแบบบรรยายขอความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์บ่อยครั้งกว่ากลุ่มที่เรียนจากบทเรียนแบบโปรแกรม

นอกจากการเปรียบเทียบการสอนแบบโปรแกรมกับการสอนแบบบรรยายแล้วยังมีการเปรียบเทียบการสอนแบบโปรแกรมกับการสอนด้วยวิธีอื่น ๆ โดย เจเน็ต ฮอปกินส์ แอนเซน (Janet Hopkins Hansen)^๑ และ เจมส์ ดาร์วิน ฮุกส์ (James Darwin Hooks)^๒ แอนเซน ได้เปรียบเทียบผลการใช้สไลด์เทปในการเรียนด้วยตนเองกับผลการใช้สไลด์เทปประกอบกับบทเรียนแบบโปรแกรมชุดห้องสมุด โดยแบ่งกลุ่มทดลองออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ ๑ เรียนจากการนำชมห้องสมุดแบบบรรยาย กลุ่มที่ ๒ เรียนจากสไลด์เทปด้วยตนเอง และกลุ่มที่ ๓ เรียนจากสไลด์เทปและบทเรียนแบบโปรแกรมชนิดเล่ม ส่วนฮุกส์ ได้เปรียบเทียบการสอนทักษะการใช้ห้องสมุด ๓ แบบ ได้แก่ การสอนแบบโปรแกรม การปฐมนิเทศแบบบรรยาย และการที่นักศึกษาแต่ละคนสำรวจห้องสมุดด้วยตนเองโดยไม่ได้รับการสอนแบบใด ๆ ทั้งสิ้น ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ แอนเซน พบว่าการเรียนรู้ด้วยตนเองจากสไลด์เทปกับการเรียนรู้ด้วยตนเองจากสไลด์เทปและบทเรียนแบบโปรแกรม ให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการเรียนจากการนำชมห้องสมุดแบบบรรยาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของฮุกส์ที่ว่า กลุ่มที่เรียนจากบทเรียนแบบโปรแกรม เรียนรู้ได้ดีกว่ากลุ่มที่ได้รับการปฐมนิเทศด้วยวิธีบรรยาย

^๑Janet Hopkins Hansen, "A Comparative Study of Programmed Text and Audio-Visual Modular Programs for Library Orientation / Instruction," Dissertation Abstracts International 36 (July 1975): 41-A.

James Darwin Hooks, "A Comparison of Three Methods of Teaching Library Skills in Conjunction with Freshman English," Dissertation Abstracts International 41 (July 1980) : 8-A.

ข. งานวิจัยสาขาอื่น

๑. การใช้บทเรียนแบบโปรแกรมในการสอนวิชาทันตกรรม

โรเบิร์ต ซี เอมลิง (Robert C. Emling)^๑ ได้ประเมินผลการใช้บทเรียนแบบโปรแกรมกับนักศึกษาทันตแพทย์ โดยแบ่งกลุ่มทดลองออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเรียนโดยเข้าฟังคำบรรยายในชั้นเรียน กลุ่มที่สองเรียนจากบทเรียนแบบโปรแกรมชนิดเล่ม และกลุ่มที่สามเรียนจากบทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทป ผลการวิจัยปรากฏว่า นักศึกษาทั้ง ๓ กลุ่ม มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้เท่ากัน แต่กลุ่มที่ใช้บทเรียนแบบโปรแกรมทั้งสองชนิดใช้เวลาน้อยกว่ากลุ่มที่ฟังคำบรรยายในชั้นเรียน

๒. การใช้บทเรียนแบบโปรแกรมในการสอนวิชาสุขศึกษา

จินน์ บรอสซาร์ท เมอร์เรย์ (Jeanne Brossart Murray)^๒ ได้ทดลองใช้บทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทป เรื่อง Health Is for Everyone กับนักเรียนระดับ ๑-๓ จำนวน ๑๐๐ คน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติตามสุขนิสัยที่ถูกต้อง ๑๕ ประการ ผู้วิจัยได้ทดสอบก่อนเรียนด้วยวิธีการสัมภาษณ์นักเรียนแต่ละคนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามสุขนิสัย ต่อจากนั้นให้นักเรียนศึกษาเป็นรายบุคคลจากบทเรียนแบบโปรแกรมสไลด์เทปประมาณ ๔ นาที แล้วจึงทดสอบหลังบทเรียนด้วยวิธีสัมภาษณ์อีกครั้งหนึ่ง ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนเพิ่มการปฏิบัติสุขนิสัยในการแปรงฟันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ และเพิ่มการปฏิบัติสุขนิสัยในการล้างมือ ล้างหน้า ทวีผม และอาบน้ำอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑

^๑Robert C. Emling, "An Evaluation of the Use of Programmed Instruction at Six Dental Schools," Dissertation Abstracts International 36 (September 1975): 1378-A.

^๒Jeanne Brossart Murray, "Use of Slide-Tape Programmed to Increase Identification of Health Behaviors," Dissertation Abstracts International 34 (January 1974): 3707-A.

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นส่วนใหญ่เป็นการสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมและนำไปทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพ และเพื่อศึกษาความก้าวหน้าของการเรียนรู้จากบทเรียนแบบโปรแกรมที่สร้างขึ้น รองลงมาเป็นการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้จากการสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรมกับการสอนแบบบรรยายและการสอนแบบอื่น ๆ

สำหรับงานวิจัยในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทย เป็นการเปรียบเทียบการสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรมชนิดเป็นเล่มกับการสอนแบบบรรยาย และเป็นการสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมชนิดเป็นเล่มและหาประสิทธิภาพของบทเรียนที่สร้างขึ้น การศึกษาเกี่ยวกับสไลด์เทปโปรแกรมยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดทำได้ ผู้วิจัยหวังว่าการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้มีการทดลองสร้างสไลด์เทปโปรแกรมเพื่อใช้ในการเรียนการสอนวิชาทางบรรณารักษศาสตร์ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย